



UNIUNEA EUROPEANĂ



Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013



Instrumente Structurale  
2007-2013



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU



ACADEMIA ROMÂNĂ

### **Investește în oameni !**

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”**

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

# **Finanțarea programelor culturale la nivel european**

**Tutore îndrumător:**

**Prof. Univ. Dr. Constantin CIUTACU**

**Doctorand:**

**Ionut Marius CROITORU**

*Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.*

București, 2015

# CUPRINS

<b>INTRODUCERE</b> .....	<b>3</b>
<b>CAPITOLUL 1 IMPACTUL TRATATELOR EUROPENE</b> .....	<b>8</b>
<b>1.1. ANALIZA TRATATELOR EUROPENE LA NIVELUL EUROPEI</b> .....	<b>8</b>
1.1.1. ETAPELE EVOLUȚIEI POLITICILOR COMERCIALE COMUNE LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE .....	8
1.1.1.1. <i>Tratatul de la Roma – Tratatul instituind Comunitatea Economică Europeană (TCEE) (1957)</i> .....	8
1.1.1.2. <i>Actul Unic European (1986)</i> .....	10
1.1.1.3. <i>Runda Uruguay și Runda Doha</i> .....	10
1.1.1.4. <i>Tratatul de la Maastricht</i> .....	11
1.1.1.5. <i>Tratatul de la Amsterdam</i> .....	12
1.1.1.6. <i>Tratatul de la Nisa</i> .....	12
1.1.1.7. <i>Tratatul de la Lisabona</i> .....	12
1.1.2. LEGISLAȚIA APLICABILĂ POLITICILOR COMERCIALE LA NIVELUL EUROPEI.....	18
1.1.3. ACTORI INSTITUȚIONALI LA NIVEL EUROPEAN .....	19
1.1.3.1. <i>Consiliul Uniunii Europene</i> .....	19
1.1.3.2. <i>Parlamentul European</i> .....	20
1.1.3.3. <i>Comisia Europeană</i> .....	21
1.1.3.4. <i>Comitetele consultative antidumping și antisubvenții</i> .....	22
1.1.3.5. <i>Curtea de Justiție a Uniunii Europene</i> .....	22
<b>1.2 INTEGRAREA ECONOMICĂ. - DEFINIRE ȘI CONCEPT</b> .....	<b>22</b>
<b>1.3. CRITERII DE CONVERGENȚĂ ECONOMICĂ LA NIVEL EUROPEAN</b> .....	<b>25</b>
1.3.1. ANALIZA SISTEMULUI DE CRITERII DE CONVERGENȚĂ ECONOMICĂ .....	15
1.3.2 SCURT ISTORIC AL FONDURILOR STRUCTURALE SI DE COEZIUNE LA NIVEL EUROPEAN .....	28
1.3.3.PROCESUL DE CONVERGENȚĂ ROMÂNIEI CU UNIUNEA EUROPEANĂ .....	29
<b>1.4. TRATATUL PRIVIND STABILITATEA, COORDONAREA ȘI GUVERNANȚA ÎN CADRUL UNIUNII ECONOMICE ȘI MONETARE - IMPACT ASUPRA SPAȚIULUI EUROPEAN</b> .....	<b>29</b>
1.4.1. CADRU GENERAL .....	29
1.4.2.PRACTICABILITATEA FOLOSIRII TSCG-UEM .....	31
1.4.3 EFICACITĂȚII APLICĂRII TSCG-UEM.....	32
1.4.4 ÎREVERSIBILITATEA IMPULSULUI GENERAT DE TSCG-UEM .....	32
<b>1.5. VIITORUL EUROPEI SI „EUROPA VIITORULUI”. STRATEGIILE UE ”EUROPA 2020” ȘI, RESPECTIV, „EUROPA 2030”</b> .....	<b>33</b>
<b>1.6. CONCLUZII</b> .....	<b>35</b>
<b>CAPITOLUL 2 UNIUNEA FISCALĂ – PERSPECTIVE ÎN ACTUALUL CONTEXT EUROPEAN</b> .....	<b>39</b>
<b>2.1 OBIECTIVE</b> .....	<b>39</b>
<b>2.2 REALIZĂRI</b> .....	<b>40</b>
<b>2.3 ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN</b> .....	<b>43</b>
<b>2.4 PERSPECTIVE PRIVIND PARCURGerea PAȘILOR SPRE O UNIUNE POLITICĂ</b> .....	<b>44</b>
<b>2.5 CUM VA FUNCȚIONA UNIUNEA BANCARĂ</b> .....	<b>46</b>
<b>2.6 ROMÂNIA ÎN CONTEXTUL ACTUAL EUROPEAN</b> .....	<b>49</b>
<b>CAPITOLUL 3.FINANȚAREA CULTURII LA NIVEL EUROPEAN</b> .....	<b>51</b>
3.1. DEFINIREA NOTIUNII DE CULTURĂ .....	51
3.2. SITUAȚIA ACTUALĂ A FINANȚĂRII PROGRAMELOR CULTURALE ÎN ROMÂNIA.....	54
3.2.1. <i>Accesarea programelor comunitare de către sectoarele culturale și creative</i> .....	58
3.3. SURSE DE FINANȚARE ÎN A PROIECTELOR DOMENIUL CULTURII ÎN PERSPECTIVA 2014 -2020 .....	63
3.3.1 <i>Europa creativă</i> .....	64
<b>CONCLUZII</b> .....	<b>66</b>
Bibliografie .....	68

## REZUMAT

Uniunea Europeană este o construcție nouă care nu intră în nici o categorie juridică tradițională. Aceasta se fondează pe un sistem politic original, în continuă evoluție de peste cincizeci de ani. Bazele acestei construcții au fost puse la 25 martie 1957 când au fost semnate la Roma, tratatele de instituire a Comunității Economice Europene (CEE), respectiv a Comunității Europene a Energiei Atomice (CEEA sau Euratom). Tratatul de la Maastricht, semnat în 1992, reprezintă o mare schimbare a Comunității Europene, fiind cunoscut și drept Tratatul privind Uniunea Europeană. Acesta este momentul la care s-a vorbit pentru prima oară despre o uniune, tratatul putând fi considerat ca cel care a dat naștere Uniunii Europene de astăzi. La data de 13 decembrie 2007, șefii de stat și guvern din Uniunea Europeană au semnat la Mănăstirea Jeronimos, aproape de Lisabona, Tratatul prin care se modifica Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul de instituire a Comunității Europene. Acest tratat conține principiul consistenței, stipulat pentru prima dată în Tratatul Uniunii Europene, între domeniile de acțiune externă și între acestea și politicile interne ale UE, politica comercială comună acoperind acum comerțul cu bunuri și servicii, aspectele comerciale ce țin de proprietatea intelectuală și investițiile străine directe. La 1 decembrie 2009 Tratatul de la Lisabona a intrat în vigoare

Uniunea Europeană se bazează pe norme de drept. Aceasta înseamnă că orice măsură luată de UE derivă din tratatele care au fost aprobate în mod voluntar și democratic de toate țările membre.

Tratatul este un acord cu forță juridică obligatorie între statele membre ale UE. El stabilește obiectivele UE, regulile de funcționare a instituțiilor europene, procedura de luare a deciziilor și relațiile existente între Uniune și statele membre.

În baza tratatelor, instituțiile UE au posibilitatea de a adopta acte legislative, pe care statele membre le aplică ulterior. Tratatul, legislația, jurisprudența și propunerile legislative pot fi consultate în versiune integrală pe site-ul EUR-Lex, baza de date a legislației UE.

Legislația Uniunii Europene este formată din două tipuri de documente: legislația primară (tratatele) și legislația secundară (alcătuită din actele adoptate de către instituțiile UE).

O bună coordonare a politicii fiscale ar asigura sprijinirea unor obiective de politică ale Uniunii Europene mai largi prin politicile fiscale ale statelor membre, conform prevederilor Strategiei Europa 2020, care a fost adoptată de Consiliul European în iunie 2010, și care are ca scop

stabilirea unei economii inteligente, durabile și favorabilă incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare, productivitate și coeziune socială

Încercarea de a aduce cultura în centrul preocupărilor decidenților publici nu este nici ea una nouă. Putem considera că ea a pornit pe plan internațional încă de acum mai bine de 4 decenii, când la nivelul UNESCO a fost propusă și adoptată o nouă definiție a culturii, potrivit căreia<sup>1</sup>:

*”cultura poate fi considerată acum ca fiind întregul complex de caracteristici distinctive de natură spirituală, materială, intelectuală și emoțională care caracterizează o societate sau un grup social. Ea include nu numai artele și literatura, ci și moduri de viață, drepturile fundamentale ale persoanei, sisteme de valori, tradiții și credințe”*

Această definiție este reluată și în *Declarația universală privind diversitatea culturală*, adoptată în 2001 tot la UNESCO și reprezintă unul din principalii piloni pe care s-a construit unul din cele mai importante instrumente juridice cu putere obligatorie din domeniu, și anume *Convenția UNESCO privind protejerea și promovarea diversității de expresii culturale*, adoptată în 2005.

O abordare extrem de interesantă se regăsește în *Declarația de la Fribourg*<sup>2</sup> din 7 mai 2007, rezultat al muncii unui grup de cercetători, exponenți ai mediului academic și ai societății civile, care încearcă o redefinire a noțiunii de cultură pornind de la individ și de la drepturile acestuia: *”termenul de ‘cultură’ acoperă valorile, credințele, convingerile, cunoștințele și artele, limbile, tradițiile, instituțiile și modurile de viață prin care o persoană sau un grup își exprimă umanitatea și semnificațiile pe care le dă propriei existențe și dezvoltării sale.”*

În ultimele decenii, un număr important de contribuții și analize au jalonat evoluțiile teoretice și repererele strategice dezvoltate atât la nivel regional (Uniunea Europeană, Consiliul Europei, etc.) cât și național cu privire la rolul și contribuția culturii în noua arhitectură socio-economică și au influențat în mod decisiv dezbaterile publice în acest domeniu.

Cu toate că astfel au fost formulate argumente solide, susținute prin multiple analize economice, aducerea culturii și, implicit, a politicilor culturale *”de la periferie către centru”* este, încă, un pas dificil de realizat în mare parte din țările europene precum și în România. Aceasta, cu atât mai mult cu cât, în mod tradițional, autoritățile publice responsabile pentru acest sector aveau un mandat limitat doar la ceea ce era considerat *”artă și creație”* sau *”patrimoniu cultural”*, rezultând astfel un *”turn de fildeș”* din care nu se putea interveni în formularea orientărilor strategice și a

---

<sup>1</sup> *Report of World Conference on Cultural Policies, 1982*, UNESCO, Mexico City

<sup>2</sup> <http://www.fidh.org/IMG/pdf/fr-declaration.pdf>.

politicilor publice pentru alte sectoare socio-economice cu care sectorul culturii se articula sau ar fi trebuit să intre în legătură.

Astfel se poate identifica viziunea potrivit căreia:

*Cultura nu este o dimensiune secundară a dezvoltării socio-economice, ea este parte din însuși țesutul societal pe baza căruia se poate construi orice strategie de dezvoltare.*

**Dimitrie Gusti** în cadrul conferinței cu titlul ”*Politica culturii și Statul cultural*”, ținută la 10 iunie 1928, în ciclul intitulat *Politica culturii*, organizat de Institutul Social Român. spunea:

*” În privința culturii creatoare, societatea românească nu-și dă încă seama de însemnătatea problemei, pentru că nu înțelege eminenta funcție și forța socială a inteligenței*

*Principiile ce vor trebui în mod necesar să stea la baza unei politici de stat a culturii și care reies din scurta expunere făcută nu pot fi decât acestea:*

- 1. Nu se poate despărți cultura superioară creatoare de cultura poporului.*
- 2. Cultura nu se poate impune de sus; fiind o afacere personală, ea trebuie deci să trăiască într-o atmosferă de libertate, spontaneitate și specificitate națională.*
- 3. Cultura trebuie clădită pe specificul național, care trebuie cercetat prin metoda monografică sociologică.*
- 4. Instituțiile de stat care-și asumă răspunderea organizării culturii naționale vor trebui să aibă o autonomie cât mai mare.*
- 5. Astfel de instituții nu pot avea ca scop crearea culturii, ci numai crearea condițiilor prielnice de dezvoltare a ei, descoperind, stimulând și organizând colaborarea tuturor elementelor culturale ale țării ”*

În noiembrie 2011, Comisia Europeană a făcut publică inițiativa „Europa Creativă”, un program comunitar de sprijinire a culturii pentru perioada 2014 -2020.

În această logică, programul „Europa Creativă”, inițiat de Comisia Europeană are ca obiective:

- 300.000 de artiști și profesioniști din domeniul cultural și activitatea lor să primească finanțare pentru a ajunge la noi categorii de public în afara propriilor țări;
- peste 1.000 de filme europene să primească sprijin pentru distribuție, care să le permită să fie vizionate de public în întreaga Europă și în lume;
- cel puțin 2.500 de cinematografe europene să beneficieze de finanțare care să le permită să se asigure că cel puțin 50% dintre filmele pe care le difuzează sunt europene;
- peste 5.500 de cărți și alte opere literare să beneficieze de sprijin pentru traducere, permițând cititorilor să se bucure de ele în limba lor maternă;

- mii de organizații culturale și profesioniști să beneficieze de formare pentru acumularea de noi competențe și pentru consolidarea capacității lor de a lucra pe plan internațional;
- să se poată ajunge la cel puțin 100 de milioane de persoane prin proiectele finanțate prin program.

Pentru aceste obiective, Comisia a propus un buget de 1,8 miliarde de euro, dintre care 900 de milioane de euro sunt destinate să susțină sectorul cinematografic și al audiovizualului și aproape 500 de milioane de euro ar fie alocate culturii.

Viitoarele programe privind politica de coeziune pentru perioada de programare 2014-2020 vor trebui să răspundă Agendei Europa 2020 care propune trei priorități care se susțin reciproc :

- creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
- creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
- creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2020. În acest scop, Comisia propune următoarele obiective principale pentru UE:

- 75% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă;
- 3% din PIB-ul UE ar trebui investit în cercetare-dezvoltare (C-D);
- obiectivele „20/20/20” în materie de climă/energie ar trebui îndeplinite (inclusiv o reducere a emisiilor majorată la 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens);
- rata abandonului școlar timpuriu ar trebui redusă sub nivelul de 10% și cel puțin 40% din generația tânără ar trebui să aibă studii superioare;
- numărul persoanelor amenințate de sărăcie ar trebui redus cu 20 de milioane

Astfel viitoarele programe de finanțare ar trebui să fie orientate spre a sprijini implementarea de proiecte menite să ajute statele membre să atingă indicatorii doriți a fi atinși în cadrul acestei Agende.

Una dintre cele mai inteligente investiții pentru dezvoltare este cultura și că aceasta este în stare să contribuie în mod semnificativ la atingerea tuturor obiectivelor Strategiei 2020. Se remarcă astfel o opțiune și un interes clar exprimate pentru domeniul patrimoniului cultural național, care leagă această avuție în mod preponderent de dezvoltarea turismului, punând-o într-o ecuație în care patrimonial nu mai este decât o resursă utilizabilă. Nu trebuie ignorate valențele coezive și identitare în beneficiul comunității pe care le promovează și le susține patrimoniul, ca și cele de dezvoltare durabilă, care excede de multe ori sfera locală. Pe de altă parte se poate constata o percepție destul

de îngustă în ceea ce privește patrimoniul imaterial, considerat ca un element poziționat în exclusivitate în zona unei dezvoltări economice mai ales la nivel de subzistență/supraviețuire. Astfel, întreaga problematică a patrimoniului cultural național se constituie într-un obiectiv sectorial de primă mărime a cărui importanță dar și dificultate necesită o abordare integrată și coerentă.